

Рецензія

кандидата педагогічних наук,
старшого викладача Толстової Наталії Михайлівни
на дисертацію Юйань Шаоцян «Формування вокально-
фахової компетентності майбутніх учителів музичного
мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво),
галузь знань 01 Освіта (Освіта/Педагогіка)

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що дисертант порушує проблему формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва з метою посилення уваги до реалізації музично-терапевтичних потенцій вокально-освітнього процесу та приділяє увагу проблемам, які нерідко виникають у студентів у процесі навчання співу. В роботі здійснено аналіз чинників захворювання фонаційного апарату, які, зокрема, пояснюються загальними проблемами та помилками вокально-методичного характеру, зокрема – недостатньою увагою викладачів до психологічних і м'язових затисків, перевтоми голосового апарату, властивих співакам-початківцям. Зазначено, що невирішеність цих питань негативно впливає на професійну діяльність учителя музичного мистецтва, що проявляється в неготовності до тривалої праці в умовах значного голосового навантаження й постійного чергування вокально-виконавської й мовленнєвої діяльності і нерідко приводить до захворювання фонаційного апарату. Акцентовано, що володіння здоров'язбережувальними технологіями є також важливим складником вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва і має стати запорукою їх ефективного застосування в процесі музичних занять із школярами.

Невідкладність його вирішення підкреслена в комплексі державних документів українського уряду, серед яких – Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова – активність – здоровий спосіб життя – здорова нація», Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 років, Концепція розвитку системи громадського здоров'я, Міжгалузева програма «Здоров'я нації», Національна програма «Репродуктивне здоров'я», Закон «Про вищу освіту».

Вирішення цих питань в дослідженні ґрунтується на врахуванні здобутків вітчизняних і зарубіжних науковців, а також наукових розвідок сучасних фізіологів, соціологів, медиків і педагогів, в яких висвітлено питання психофізіологічних засад формування співочих навичок, методи оволодіння здобувачів технікою вокального виконавства на засадах застосування здоров'язбережувальних технологій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» є складником наукової теми кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми (реєстраційний номер 0120U002017).

Найбільш істотні наукові результати що містяться в дисертації.

Грунтовний аналіз дисертаційної роботи виявив, що дослідження окресленої проблеми є цілісним, системним і повним, оскільки автором роботи науково обґрунтовано як теоретико-методологічні основи формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язберезувальних технологій, так і методику формування означеного феномену з експериментальною перевіркою її ефективності.

У дисертації здобувачем розглянуто специфіку застосування у вокально-освітньому процесі технік і методичних прийомів, розроблених в галузі музикотерапії, вокалотерапії; визначено особливості впровадження ідей здоров'язбереження у процес вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. В авторському розумінні цей процес представлено як важливе і специфічне завдання, яке має вирішуватися на засадах удосконалення психофізіологічних, індивідуально-психологічних і морально-духовних властивостей майбутніх фахівців, і ґрунтуватися на відповідній організації вокально-освітнього середовища, матеріальному й методичному забезпеченні, а також передбачати підготовленість педагогічних ресурсів (с. 70).

Ядром дисертаційної роботи є розроблена й обґрунтована методика формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язберезувальних технологій, яка базується на педагогічних умовах, таких як: стимулюванні відповідального ставлення майбутніх учителів музичного мистецтва до опанування здоров'язберезувальних технологій; інтеграції здоров'язберезувальних технологій загально-оздоровчого та вокально-фонаційного спрямування у фаховій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва; реалізація індивідуального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва з опанування здоров'язберезувальних технологій у процесі музично-педагогічної практики.

Здобувачем експериментальним шляхом підтверджено ефективність авторської методики формування вокально-фахової компетентності майбутніх викладачів вокалу на засадах застосування здоров'язберезувальних технологій та доцільність її впровадження в освітній процес із метою удосконалення їхньої фахової підготовки та підвищення стану здоров'я молоді нових генерацій.

Підтвердженням результатів є застосування комплексу теоретичних, емпіричних і статистичних методів. Науковий апарат (об'єкт, предмет, мета, завдання) з визначенням наукової новизни сформульовані коректно.

Нові факти, одержані здобувачем.

Задля досягнення поставленої мети Юйянь Шаоцян визначає й розв'язує конкретні пошуково-дослідницькі завдання в межах обраної проблематики. Наукова новизна здійсненого дослідження є беззаперечною, оскільки вперше: визначенні сутність і структура феномена вокально-фахової компетентності в єдності інформаційно-полімотиваційного, когнітивно-фахового, художньо-виконавського, формувально-рефлексивного, компетентнісно-методичного компонентів та виокремленні у кожному з них здоров'язберезувального потенціалу; обґрунтована методика впровадження здоров'язберігаючих технологій у процес вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах компетентнісного – наскрізного, а також технологічного, гуманістичного, індивідуально-орєнтованого наукових підходів, методичних принципів – фасилітативної підтримки; сприяння вдосконаленню емоційно-вольової саморегуляції; розвивально-компенсаторний, особистісно-персоналізований, комплементарно-інтеграційний принципи; саногенно-фонаційний; саногенно-художньої спрямованості, гедоністично-оптимістичної синергійності; принцип полісуб'єктно-комунікативного взаємовпливу; комплексу технологій, застосування яких сприяє якісному оволодінню студентів вокально-фаховою компетентністю, зокрема – загальнооздоровчого характеру: технології рухово-фізичного, арт-педагогічного, музично-терапевтичного та вокалотерапевтичного спрямування; в обґрунтуванні педагогічних умов, сприятливих для формування в здобувачів вокально-фахової компетентності. Розроблено типологію психологічних і вокально-фонаційних особливостей школярів, методику підготовки майбутніх фахівців до впровадження здоров'язберезувальних технологій у педагогічну практику.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, опублікованих працях.

На основі аналізу тексту дисертаційної роботи та публікацій можемо зробити висновок щодо обґрунтованості наукових положень і висновків. Основні теоретичні положення та висновки дисертації викладено у восьми публікаціях автора. З них: 3 – у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному виданні, 4 – апробаційного характеру, дві з них у співавторстві. До того ж адекватними обраній темі є спрямованість матеріалів, які представлені на десяти науково-практичних конференціях різного рівня, у тому числі міжнародних, де відбувалась їх апробація, що повною мірою розкривають дослідницьку проблему з формування вокально-фахової компетентності в майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язберезувальних технологій.

Кількість, якість та повнота висвітлення результатів та відображення змісту дисертації відповідає встановленим вимогам. Загалом вважаємо, що

дисертація пройшла належну апробацію, є самостійною науковою працею, яка має завершений характер.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що за змістом, структурою вона відповідає вимогам, що ставить Міністерство освіти і науки України.

Значення для науки і практики отриманих результатів. Дисертаційна робота Юйань Шаоцян містить раніше незахищені положення, а обґрунтовані результати розв'язують актуальну наукову проблему, яка полягає у розробленні діагностичної методики виявлення рівнів сформованості в майбутніх учителів музичного мистецтва вокально-фахової компетентності; обґрунтуванні рівневих характеристик сформованості вокально-фахової компетентності майбутніх фахівців; у представленому в дослідженні комплексі технологій і творчих завдань здоров'язбережувального спрямування, які можуть застосовуватися на заняттях з постановки голосу і вокалу, у вибіркових курсах з методики розвитку дитячого голосу і музичних здібностей дітей шкільного віку, в курсі методики викладання музичного мистецтва у закладах вищої музично-педагогічної освіти, у педагогічній практиці майбутніх фахівців під час занять співом зі школярами.

Оцінка змісту та завершеності дисертації.

На позитивну оцінку заслуговує ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків. Їхня достовірність і новизна підтверджується конкретним змістом і результатами дослідження. У вступі дисертаційної роботи чітко окреслено методологічний апарат дослідження, мета й завдання погоджені з структурою та висновками роботи. Загальні висновки є вмотивованими, ґрунтуються на результатах, викладених у кожному з трьох розділів, розкривають зміст проведеного дослідження й узгоджуються з поставленими у вступі завданнями. Це засвідчує той факт, що мета дисертаційної праці досягнута. Додатки суттєво доповнюють основний зміст дисертації.

Список використаних джерел (283 позиції, із яких 28 – іноземними мовами) демонструє міцне наукове підґрунтя дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне висловити в дискусійному плані наступні побажання до представленої дисертаційної роботи:

1. Автор недостатньо повно враховує потенційні можливості здоров'язбережуваних потенцій музичного мистецтва у вирішенні проблем, пов'язаних з актуальними для сьогодення питаннями інклюзивної освіти.
2. В анотації не представлено наукову новизну та практичне значення результатів дослідження.
3. В роботі зустрічаються поодинокі недоліки текстового характеру.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях. Основні теоретичні положення та висновки дисертації викладено у восьми публікаціях автора. Зміст публікацій, зокрема – і апробаційних

матеріалів, представлених дисертантом на десяти науково-практичних конференціях, повною мірою розкривають дослідницьку проблему з формування вокально-фахової компетентності в майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій.

Кількість, якість та повнота висвітлення результатів та відображення змісту дисертації відповідає встановленим вимогам. Загалом вважаємо, що дисертація пройшла належну апробацію, є самостійною науковою працею, яка має завершений характер.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що за змістом, структурою вона відповідає вимогам, що ставить Міністерство освіти і науки України.

Висновок про відповідність дисертації чинним вимогам.

Дисертація «Формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій» є завершеною науковою працею, в якій її автором, Юйань Шаоцян, отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має значення для розвитку теорії та методики музичної освіти.

Дисертаційна робота Юйань Шаоцян відповідає чинним вимогам п. п. 6,7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2022 року № 44, а її автор Юйань Шаоцян заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
теорії музики і вокалу
Одеського державного
педагогічного університету

Наталя ТОЛСТОВА

